

Alkotmánybíróság

1015 Budapest, Donáti u. 35-45.

Postacím: 1535 Budapest, Pf. 773.

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG	
Ügyszám:	IV/ 0 1 2 9 2 - 0 / 2019
Érkezett:	2019 AUG 02. <i>Szenci György</i>
Példány:	1 Kezelőiroda:
Melléklet:	4 db <i>lu'</i>

Tisztelt Alkotmánybíróság!

A [REDACTED] („Indítványozó”) a jelen beadványhoz **A/1. szám** alatt csatolt meghatalmazással igazolt jogi képviselője útján, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény („**Abtv.**”) 27. § alapján az alábbi

alkotmányjogi panasz indítványt

terjeszti elő:

Kérjük a tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy állapítsa meg a Kúria Gfv.V.30.045/2019/9. számú ítéletének alaptörvény-ellenességét, és semmisítse azt meg, mert sérti az Alaptörvény XIII. cikk (1) és (2) bekezdéseit.

BEVEZETÉS

1. A [REDACTED] mint megrendelő és a [REDACTED] mint vállalkozó között 2009. július 7. napján vállalkozási szerződés („**Vállalkozási Szerződés**”) jött létre. A Vállalkozási Szerződés alapján a [REDACTED] 69 499 610 LYD összegű előleget fizetett a [REDACTED] részére.¹
2. Az előleg visszafizetését bankgarancia biztosította. A [REDACTED] megbízásából a [REDACTED] szontgaranciát bocsátott ki a [REDACTED] részére, a [REDACTED] szintén viszontgaranciát bocsátott ki az Indítványozó részére, az Indítványozó pedig kibocsátotta a garanciát a [REDACTED] mint kedvezményezett részére. A [REDACTED] által az Indítványozónak nyújtott viszontgaranciára a garanciában foglalt kikötés alapján a líbiai jog szabályai vonatkoznak. Tehát a [REDACTED] mint az előleg jogosultja a garancialáncolaton keresztül vállalta az előleg visszafizetését arra az esetre, ha a Vállalkozási Szerződést nem teljesíti.²
3. A 2011-ben Líbiában kitört polgárháború miatt az Európai Unió a Tanács a líbiai helyzetre tekintettel hozott korlátozó intézkedésekről szóló 2011/137/KKBP Határozatával (2011. február 28.) („**Határozat**”) és a Tanács líbiai helyzetre tekintettel korlátozó intézkedések meghozataláról szóló 204/2011/EU Rendeletével (2011. március 2.) („**Rendelet**”) embargót vezetett be egyes személyek és szervezetek ellen. A

¹ A Fővárosi Törvényszék 29.G.42.778/2016/38. számú ítélet („**Elsőfokú Ítélet**”) 2. o.

² Elsőfokú Ítélet 2-3. o.

2011. március 11-től 2014. január 29-ig, az Indítványozó pedig 2011. március 22-től 2011. szeptember 2-ig szerepelt az embargóval érintett személyek listáján.³

4. Az Indítványozó 2013. január 2. napján lehívta a [REDACTED] által nyújtott viszontgaranciát. A [REDACTED] 2013. január 10. napján elismerte, hogy a lehívás megfelel a bankgarancia feltételeinek, azonban megtagadta a teljesítést arra hivatkozva, hogy a [REDACTED] mint végső kedvezményezett az embargó hatálya alatt van, így a [REDACTED] számára tiltott a kifizetés teljesítése.⁴
5. 2014. március 14. napján az Európai Bizottság úgy foglalt állást, hogy az embargós szabályok kizárólag a garancia alapján történő kifizetést érintik. A garanciának egy a listán szereplő személy által történő lehívását tehát az embargós szabályok nem érintik, de a garancia alapján történő fizetés mindaddig tilos, amíg a kedvezményezett az embargóval érintett személyek listáján szerepel.⁵
6. A [REDACTED] 2016. június 30. napján benyújtott keresetlevelével pert indított az Indítványozó ellen, melyben annak megállapítását kérte, hogy az Indítványozónak nyújtott bankgarancia alapján kifizetési kötelezettség nem terheli.⁶
7. Az első fokon eljáró Fővárosi Törvényszék 29.G.42.778/2016/38. számú ítéletében („**Elsőfokú Ítélet**”) helyt adott a keresetnek. Az ítélet indokolása szerint „a[z] [Indítványozó] a garancia vállalás lejártára figyelemmel nem követelheti a felperestől a garancia összeg kifizetését. A [garancia] lejáratát megelőzően tett lehívások, pedig fizetési kötelezettséget nem keletkeztettek a [REDACTED] és [a Vállalkozási szerződés] [Rendelettel] érintettsége folytán”.⁷
8. Az Indítványozó fellebbezése folytán eljáró Fővárosi Ítéltábla a 13.Gf.40.608/2017/12-II. számú jogerős ítéletével („**Jogerős Ítélet**”) az Elsőfokú Ítéletet megváltoztatta és a kereseteket elutasította. Indokolásában rámutatott arra, hogy az embargó szabályoknak „polgári jogot alakító szabálya önmagában nincs”, azok csak arra hivatottak, hogy átmenetileg megakadályozzák a teljesítést.⁸ A Jogerős Ítélet kimondta, hogy az „[e]mbargó rendeletek hatálya nem terjed ki arra a kérdésre, hogy a felperes meddig köteles teljesíteni a bankgaranciában vállalt kötelezettségét, amely csakis a kötelelemre irányadó kollíziós jog szerinti anyagi jognak az imperatív szabályok által nem érintett rendelkezései ismeretében válaszolható meg.”⁹ Mivel a bankgarancia rögzítette, hogy arra a líbiai jog irányadó,¹⁰ a [REDACTED] azonban nem terjesztett elő igényt a líbiai jog alatt és ezt a mulasztást a bíróság hivatalból nem tudja orvosolni.¹¹

³ Elsőfokú Ítélet 3-4. o.

⁴ Elsőfokú Ítélet 4. o.

⁵ Lásd első fokú eljárásban felperes által F/7. szám alatt csatolt melléklet.

⁶ Keresetlevel 19. bek.

⁷ Elsőfokú Ítélet 36. o.

⁸ Jogerős Ítélet 9. o.

⁹ Jogerős Ítélet 10. o.

¹⁰ Jogerős Ítélet 10-11. o.

¹¹ Jogerős Ítélet 11. o.

A támadott felülvizsgálati döntés

9. A [REDACTED] ülvizsgálati kérelme alapján eljáró Kúria az eljárást előbb felfüggesztette, mivel egy tárgyában összefüggő másik ügyben előzetes döntéshozatalt kért az Európai Unió Bíróságától („EUB”), majd a Gfv.V.30.045/2019/9. számú felülvizsgálati döntésével („**Felülvizsgálati Ítélet**”), melyet jelen beadványhoz **A/2. szám** alatt csatolunk, a Jogerős Ítéletet hatályon kívül helyezte és helybenhagyta az Elsőfokú Ítéletet. A Kúria a Felülvizsgálati Ítéletet az alábbiak szerint indokolta.
10. A garanciaösszeg lehívása és kifizetése az embargós szabályok hatálya alá tartozik.¹² Mivel az embargós szabályok imperatív normáknak minősülnek, ezért azok irányadóak a jelen ügyben, függetlenül attól, hogy a garancia-jogviszonyra egyébként a líbiai jog alkalmazandó.
11. A Kúria az EUB jogértelmezésére hivatkozással rögzítette, hogy az embargós rendelkezések nem célozzák a tiltólistán szereplő személyek tulajdontól való megfosztását.¹³ A Kúria álláspontja szerint azonban a szerződésből fakadó követelés nem minősül tulajdonnak,¹⁴ arra „*legfeljebb mint vagyoni várományra alapíthatók kötelmi jogi igények*”.¹⁵ A Kúria tehát arra az álláspontra helyezkedett, hogy a szerződésből fakadó követelés kifizetését tiltó intézkedésnek közvetlen polgári anyagi jogot alakító hatálya van.¹⁶ Az embargós szabályok hatálya alatt nincs lehetőség a garancia lehívására,¹⁷ sem a lehívás teljesítésére, ezért az embargó „*járhat a pénzeszköztől, szerződési igénytől (várományoktól) való eleséssel, mert ha a szerződésben vállalt kötelezettség teljesítési időpontja előtt nem kerülnek feloldásra az embargós intézkedések [...] a szerződésben vállalt teljesítési határidő elteltével a garantőr szabadul a kötelemből.*”¹⁸
12. Mivel tehát a Felülvizsgálati Ítélet szerint a lehívás az embargóra tekintettel nem váltott ki joghatást, így a garancia úgy járt le, hogy az Indítványozó azt nem hívta el. Tekintettel arra, hogy a garanciában meghatározott határidő elteltét követően a garancia nem hívható le, a Kúria megalapozottnak találta a felperes kereseti kérelmét.

A Felülvizsgálati Ítélet következménye

13. Mielőtt rátérnénk arra, hogy a Felülvizsgálati Ítélet miért alaptörvény-ellenes, az alábbiakban ismertetjük a Felülvizsgálati Ítélet következményeit.
14. Amint arra a jelen indítvány 2. pontjában rámutattunk, a garancialáncolat célja az volt, hogy a [REDACTED] végső kockázatviselése mellett biztosítsa a [REDACTED] tal fizetett előleg

¹² Felülvizsgálati Ítélet 52. bek.

¹³ Felülvizsgálati Ítélet 46. bek.

¹⁴ Felülvizsgálati Ítélet 46-47. bek.

¹⁵ Felülvizsgálati Ítélet 47. bek.

¹⁶ Felülvizsgálati Ítélet 46-47. bek.

¹⁷ Felülvizsgálati Ítélet 52. és 63. bek.

¹⁸ Felülvizsgálati Ítélet 47. bek.

visszafizetését. Amennyiben a [REDACTED] a Vállalkozási Szerződés alapján részére fizetett előleget a Vállalkozási Szerződésben meghatározott valamely ok miatt köteles visszafizetni, de ezt a kötelezettségét nem teljesíti, akkor a [REDACTED] az Indítványozótól követelheti a fizetést. Amennyiben az Indítványozó fizet a [REDACTED] részére, akkor a [REDACTED] kérheti ennek megtérítését, a [REDACTED] az általa fizetett összeg megtérítését az [REDACTED] l. A [REDACTED] pedig az általa fizetett összeg megtérítését a [REDACTED] l. A garancialánc tehát a szerződő felek célja szerint biztosította azt, hogy az előleg visszafizetésére vonatkozó kötelezettség végső soron a [REDACTED] terhelje, aki korábban megkapta az előleget. Ilyen módon a jogviszonyláncolatban résztvevő felek között a vagyoni egyensúly helyreállt volna, a [REDACTED] visszakapta volna az általa fizetett előleget, a [REDACTED] pedig visszafizette volna az általa megkapott, de meg nem szolgált előleget.

15. A Felülvizsgálati Ítélet viszont megszakított a garancialáncolatot és felborította a felek között eredetileg létező szinallagmát. Az Indítványozó az általa kibocsátott garancia alapján kötelessé vált fizetni a [REDACTED] részére, a lánc következő szereplője, a [REDACTED] viszont mentesül a kötelezettsége alól és ennek következtében a lánc további szereplői is mentesülnek. A döntés következménye az, hogy a [REDACTED] helyett az Indítványozó fizeti vissza a meg nem szolgált előleget, a [REDACTED] pedig megtarthatja a kapott, de meg nem szolgált előleget. Ez kárt okoz az Indítványozónak, miközben a [REDACTED] gazdagodott, hiszen mentesült az őt terhelő megtérítési kötelezettség alól.
16. Az Európai Bizottság és az EUB épp e jogkövetkezmények elkerülése érdekében mutattak rá arra, hogy az embargó szabályok a magánjogi jogviszonyokra nem hatnak ki, csupán az embargó időtartamára felfüggesztik a fizetési kötelezettségek teljesítését.
17. Az alábbiakban arra mutatunk rá, hogy a Felülvizsgálati Ítélet nem pusztán a felek jogviszonyát tekintve eredményezett igazságtalan és jogellenes helyzetet, de olyan értelmezést tulajdonított az uniós embargós szabályoknak, amely – ha azokat a tisztelt Alkotmánybíróság a Felülvizsgálati Ítélet megsemmisítése útján nem orvosolja – a tulajdonhoz való jog súlyos sérelmét eredményezi.

RÉSZLETES INDOKOLÁS

A tulajdonhoz való jog sérelme

18. Az Alaptörvény kimondja, hogy mindenkinek joga van a tulajdonhoz, a tulajdont kisajátítani csak kivételesen és közérdekből, törvényben meghatározott esetekben és módon, teljes, feltétlen és azonnali kártalanítás mellett lehet.¹⁹

¹⁹ Alaptörvény XIII. cikk (1) és (2) bekezdések.

Bevezetés

19. Az alábbiakban arra mutatunk rá, hogy az Indítványozó [REDACTED] szembeni követelése tulajdoni védelmet élvez, mert a garancia-jogviszonyból fakadó követelés az Alkotmánybíróság joggyakorlata alapján tulajdonnak minősül.

Az alkotmányos tulajdonvédelem tárgya

20. Az Alaptörvényben szabályozott tulajdon fogalma nem feleltethető meg a polgári jog által szabályozott tulajdonjog fogalmának. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a tulajdonvédelem *„nem kizárólag a polgári jogi értelemben vett tulajdonra, hanem egyéb vagyoni értékű jogokra is kiterjedhet, az Alaptörvény XIII. cikke tehát a tulajdonvédelem körében az egyéb, tulajdonszerű vagyoni értékű jogok védelmét is biztosítja”*.²⁰ A testület szerint a *„tulajdon alkotmányos védelme tehát tulajdonképpen bizonyos vagyoni jogi pozíciók (státuszok) alapjogi védelme”*.²¹ Elmondható ezért, hogy az alkotmányjogi tulajdonvédelem kiterjedhet bizonyos szerződéses követelésekre is.²²
21. Az Alkotmánybíróság gyakorlata értelmében a tulajdonhoz való alapjog a már megszerzett tulajdont és a tulajdoni várományokat egyaránt védi.²³ Megszerzett tulajdonnak az minősül, ha a tulajdonszerzésnek kétségtelen jogcíme van.²⁴ A váromány tág értelemben *„olyan jövőbeli jogszerzést lehetővé tevő függő jogi helyzet, amelyben a jogszerzés feltételei részben megvannak, míg további feltételei a jövőben vagy bekövetkeznek, vagy sem. Szűkebb értelemben várományon valamely alanyi jog megszerzésének jogilag biztosított lehetőségét értjük, amelytől a várományost az ellenérdekű fél önkényesen nem foszthatja meg.”*²⁵ Az Alkotmánybíróság szerint ezért *„jogilag értékelhető várományról”* akkor beszélhetünk, ha megalapozottan lehet számítani valamely előre látható körülmény bekövetkezésére.²⁶ Egy másik döntésében az Alkotmánybíróság úgy fogalmaz, hogy a váromány egy olyan függő jogi helyzetet eredményez, amelyet *„a még polgári jogi értelemben vett tulajdonos”* már nem tud befolyásolni; *„szerződésszerű teljesítés esetén csak a [várományos] akaratán múlik, hogy polgári jogi értelemben tulajdonossá válik-e”*.²⁷

Az Indítványozó garancia-jogviszonyból fakadó követelése tulajdonnak minősül

22. A garancia-jogviszony lényege annak önállósága: a garantőr kötelezettsége független a garanciával biztosított alapjogviszonytól, a garantőr a garanciavállaló nyilatkozatban meghatározott esetekben köteles teljesítésre. A jelen üggyel érintett garancia csupán azt

²⁰ 3199/2013. (X. 31.) AB határozat, [13] bek.

²¹ 3051/2016. (III. 22.) AB határozat, [23] bek.

²² 10/2001. (IV. 12.) AB határozat, IV. 3. pont.

²³ 3194/2014. (VII. 15.) AB határozat, [18] bek.

²⁴ 3021/2014. (II. 11.) AB végzés, [14] bek.; 3387/2012. (XII. 30.) AB végzés, [16] bek.

²⁵ 3048/2013. (II. 28.) AB határozat, [40] bek.

²⁶ 3048/2013. (II. 28.) AB határozat, [40] bek.

²⁷ 15/2014. (V. 13.) AB határozat, [29] bek.

várta el, hogy az Indítványozó a „*SWIFT-en keresztül felszólítsa*” a [REDACTED] a teljesítésre.²⁸ Így a lehívást követően a [REDACTED] csupán arra volt jogosult, hogy azt ellenőrizze, hogy a lehívás e feltételeknek megfelelt-e. Ha igen, a garantőr köteles a garanciaösszeget kifizetni a jogosult részére.²⁹

23. A jelen ügy tárgyát képező garancia semmiben sem tér el a nemzetközi gyakorlatban alkalmazott, első felszólításra szóló garanciáktól. E garanciák elsődleges funkciója a likviditás biztosítása. A garanciák célja, hogy a kedvezményezett biztos lehessen abban, hogy a lehívást követően haladéktalanul és minden feltételtől mentesen hozzájuthat a lehívásban megjelölt összeghez.
24. Jelen esetben az Indítványozó felszólította a [REDACTED] a garancia kifizetésére, és a [REDACTED] elismerte, hogy a felszólítás megfelelt a bankgarancia feltételeinek. A lehívás tehát jogszerű volt, a [REDACTED] nek fizetési kötelezettsége keletkezett, e fizetési kötelezettségnek azonban a [REDACTED] az embargó szabályra tekintettel, az abban meghatározott időpontig, nem tehetett eleget. E körben két kérdés bír relevanciával:
- (a) egyrészt, hogy az embargó a garancia lehívását nem érinti,
 - (b) másrészt, hogy a lehívást követően a garancia lejáratát már nem bír relevanciával.
25. ad (a) Azzal kapcsolatban, hogy az Európai Unió embargó szabályai a garancia lehívhatóságát nem érintik az Európai Bizottság és az EUB világosan állást foglalt. Az Európai Bizottság véleménye szerint – összhangban a rendkívüli helyzetre vonatkozó nemzetközi szabályokkal³⁰ – a Rendelet által bevezetett korlátozó intézkedések kizárólag a garancia kifizetését korlátozzák, a lehívási jogot és annak gyakorlását nem. Az Európai Bizottság jogértelmezése szerint a korlátozó rendelkezések hatálya alatt álló személy lehívását a garantőr elfogadhatja, csak nem fizetheti ki addig, amíg a kifizetésre jogosult korlátozó rendelkezések hatálya alatt áll. Ez az értelmezés következik az EUB irányadó joggyakorlatából is. Ez EUB szerint ugyanis az ilyen intézkedések biztosítási célú intézkedések, melyek közérdekből korlátozhatják a tulajdonhoz való jogot, és a felfüggesztett kifizetések korlátozzák is a jogosult tulajdonhoz való jogát, ugyanakkor nem foszthatják meg az érintettek a tulajdonuktól, mert az már aránytalan

²⁸ Lásd első fokú eljárásbn felperes által F/4. szám alatt csatolt melléklet, 1. o.: „payable or renewable at your first simple demand by SWIFT”.

²⁹ International Chamber of Commerce: Uniform Rules for Demand Guarantees („**URDG 758**”).

³⁰ Az URDG eltérően kezeli azt a helyzetet, ha a garancia lehívása, vagy a garanciaösszeg kifizetése ütközik elháríthatatlan akadályba (*vis maior*). Míg előbbi esetben valóban előfordulhat, hogy a jogosult a rendkívüli helyzetre tekintettel nem fogja tudni érvényesíteni a garanciából fakadó igényét, ugyanez a helyzet nem állhat elő, ha a rendkívüli helyzet csak a kifizetést akadályozza. Egy jogszerű lehívásból fakadó kifizetési kötelezettségre ugyanis semmilyen joghatással nem lehet, hogy a garancia a rendkívüli helyzet megszűnését megelőzően jár el. A garantőr a rendkívüli helyzet megszűnését követően akkor is köteles kifizetni a garancia összegét a garantőrnek, ha időközben a garancia lejárt. Ehhez lásd Dr Georges Affaki and Sir Roy Goode: Guide to ICC Uniform Rules for Demand Guarantees, International Chamber of Commerce, 2011, („**Guide**”) és az URDG 785 26. cikk b) iii) pont; viszontgarancia esetén lásd URDG 785 26. cikk c) iii) pont.

jogsérelmet eredményezne.³¹ A [REDACTED] smerte, hogy a lehívás a garanciában foglaltaknak megfelel, azaz az embargó hiányában fizetési kötelezettség terhelné. A jelen alkotmányjogi panasz tárgyát képező bírósági eljárásban kizárólag a Rendelet által bevezetett korlátozó intézkedésekre tekintettel kérte a [REDACTED] annak megállapítását, hogy a lehívás nem váltott ki fizetési kötelezettséget.³² Az embargó szabályok ilyen értelmezése azonban súlyosan alapjogsértő. Figyelemmel az Európai Bizottság véleményére és az EUB gyakorlatára, az embargó szabályok nem írják, és a tulajdonjog védelmére tekintettel nem is írhatják felül a lehívás jogkövetkezményét, amelyet így továbbra is a viszontgarancia alapján kell megítélni. Jelen esetben az Indítványozónak a garancia lehívásával kötelmi igénye keletkezett a garancia kifizetésére, ami a fent kifejtettek alapján mint nem dologi jellegű vagyoni jogosultság beletartozik az alkotmányos tulajdon fogalmába. Tekintettel arra, hogy a [REDACTED] ismerte, hogy a lehívás jogszerű volt, az Indítványozó tulajdonszerzéséhez kétségtelen jogcíme volt.

26. ad (b) A garancia érvényesítése a garancia lehívásából, a lehívás ellenőrzéséből és az elismert lehívás teljesítéséből áll. Ezek közül ugyanakkor kizárólag a garancia lehívásának kell a garancia lejárata előtt megtörténnie.³³ Ez nem csupán a nemzetközi jogirodalom és a joggyakorlat alapján evidencia, de világosan következik a vizsgált garancia megfogalmazásából is. A garancia lehívására 2013. augusztus 30-ig kerülhetett sor. A garancia tehát kizárólag akkor szűnik meg teljesítés nélkül, ha a kedvezményezett a garanciát a lejáratot megelőzően nem hívja le. A lehívást követően a garancia lejárata semmilyen joghatással nem bír. A lehívást követő teljesítésre az embargó – a vis maior esetekhez hasonlóan – kihathat (pl. a teljesítési határidőt akár jelentősen is megnövelheti), de e körülmények a lehívás tényére és jogszerűségére már nem hatnak vissza. Egy jogszerű lehívásból fakadó kifizetési kötelezettségre ugyanis semmilyen joghatással nem lehet, hogy a garancia a rendkívüli helyzet megszűnését megelőzően jár el.³⁴ A garantőr a rendkívüli helyzet megszűnését követően akkor is köteles kifizetni a garancia összegét a garantőrnek, ha időközben a garancia lejárt.³⁵
27. Amennyiben az Alkotmánybírók úgy ítélné meg, hogy az Indítványozó követelése nem minősül megszerzett tulajdonnak, az alábbiakban arra mutatunk rá, hogy az Indítványozó követelése várománynak minősült.

³¹ C-402/05 P – Kadi és Al Barakaat International Foundation kontra Tanács és Bizottság („Kadi ügy”) 357-358. 363., 366. bek.

³² Keresetlevél 19. bek.

³³ Guide 172. o. 515. bek.: „[T]his is because the only condition for the beneficiary's right to be paid is that a complying demand is presented before expiry of the guarantee”.

³⁴ Guide 173. o. 515. bek.: „Where force majeure merely prevents payment of a demand already found to be a complying demand, the guarantee expires before cessation of the force majeure, the beneficiary's right to payment has crystallized and cannot be affected by force majeure ceases”; 179. o. 533. bek.

³⁵ URDG 785 26. cikk b) iii) pont; viszontgarancia esetén lásd URDG 785 26. cikk c) iii) pont.

28. A fent hivatkozott Alkotmánybírósági gyakorlat alapján az Indítványozó követelése várománynak minősül, ha a garancia [REDACTED] általi kifizetésére megalapozottan lehet számítani, illetve ha a garancia alapján kizárólag az Indítványozó akaratán múlik a garantőr teljesítése. A fent kifejtettek alapján elmondható, hogy a garancia kifizetésére már a viszontgarancia kibocsátásától megalapozottan lehetett számítani, ahogy a [REDACTED] teljesítése kizárólag az Indítványozó lehívási jogának gyakorlásától függött. A garantőr a viszontgarancia kibocsátásával egy visszavonhatatlan fizetési kötelezettséget vállalt az Indítványozóval szemben. Az Indítványozó várományosi pozíciója tovább erősödött a viszontgarancia lehívásával és annak a [REDACTED] általi elismerésével.³⁶ Továbbá az Indítványozó várományosi pozíciója a perben nem is volt vitatott, azt a Felülvizsgálati Ítélet kifejezetten elismerte.³⁷
29. Jelen esetben tehát nem vitatott, hogy az Indítványozónak legalább várománya volt a [REDACTED] tal kibocsátott garancia szerinti teljesítésre, ami az irányadó Alkotmánybírósági gyakorlat értelmében védett tulajdonnak minősül.

Az alapjogi sérelem lényege

30. A Kúria, az EUB joggyakorlatával és az Európai Bizottság Rendeletet értelmező véleményével szemben, úgy értelmezte az uniós jogot, hogy az megfosztja a korlátozó intézkedések hatálya alá tartozó személyt, jelen esetben az Indítványozót, a tulajdonától. A Kúriának ez a jogértelmezése figyelmen kívül hagyja a kisajátításra vonatkozó alaptörvényi korlátokat, ezért sérti az Indítványozó Alaptörvényben biztosított tulajdonhoz való jogát.
31. A Felülvizsgálati Ítéletben a Kúria irányadónak tekintette az EUB azon ítéletét, amely szerint a Rendelet által is bevezetett korlátozó intézkedések nem vonhatják el az érintettek tulajdonát.
32. Az EUB a Kúria által hivatkozott döntésében úgy fogalmaz, hogy *„az emberi jogok tiszteletben tartása a közösségi jogi aktusok jogszerűségének feltétele, és nem engedhetők meg olyan intézkedések a Közösségen belül, amelyek összeegyeztethetetlenek ezek tiszteletben tartásával [...] A tulajdon tiszteletben tartásához való alapvető jog, amely a közösségi jog általános elve, terjedelmének meghatározása érdekében figyelembe kell venni különösen az EJEE [Emberi Jogok Európai Egyezménye] 1. kiegészítő jegyzőkönyvének 1. cikkét, amely e jogot biztosítja. Meg kell tehát vizsgálni, hogy a vitatott rendelet alapján előírt, befagyasztásra vonatkozó intézkedés aránytalan és elviselhetetlen beavatkozást jelent-e, amely az olyan személyek tulajdonának tiszteletben tartásához való alapvető jog tartalmát veszélyezteti, mint Y. A. Kadi, akiket az említett rendelet I. mellékletében szereplő lista említ. E befagyasztásra vonatkozó intézkedés biztosítási intézkedés, amelynek nem célja az említett személyek tulajdonuktól való megfosztása. Mindazonáltal az említett intézkedés vitathatatlanul Y. A. Kadi tulajdonhoz való joga*

³⁶ Lásd jelen alkotmányjogi panasz 4. bekezdés.

³⁷ Lásd jelen alkotmányjogi panasz 11. pontját.

*gyakorlásának korlátozását tartalmazza, amely korlátozást egyébként jelentősnek kell minősíteni”.*³⁸

33. Ahogy az a fenti idézetből egyértelmű, az EUB az Emberi Jogok Európai Bíróságának („**EJEB**”) gyakorlatával összhangban használja a tulajdon fogalmát. Az Alkotmánybíróság gyakorlatának megszilárdult eleme, hogy az alkotmányos tulajdonvédelemnek összhangban kell lennie az EJEE-vel és az EJEB gyakorlatával.³⁹ Elmondható tehát, hogy az EUB olyan értelemben használja a tulajdon fogalmát, ahogy azt az Alkotmánybíróság értelmezi az Alaptörvény alapján.
34. A Felülvizsgálati Ítélet és az EUB joggyakorlatának összhangját a Kúria azzal kívánja alátámasztani, hogy a kötelmi igények polgári jogi értelemben nem minősülnek tulajdoni igényeknek, ezért azokat nem illeti meg a tulajdonvédelem. Ahogy arra a Felülvizsgálati Ítélet rámutat, a „*szerződéses igénytől (várományoktól)*” el is lehet esni az embargó szabályok miatt.⁴⁰ A Kúria szerint ezért az EUB jogértelmezéséből nem következik „*az intézkedések polgári anyagi jogot alakító hatályának kizárása, mert ez a helyzet jelen ügyben csak a [Rendelet] 5. cikk (1) bekezdése szerinti vagyoni eszközök befagyasztására vonatkozik. Ennek helyes értelmezése szerint a tiltólistán szereplő személyek arra az átmeneti időre nem juthatnak hozzá vagyoni eszközeikhez, amíg a korlátozó intézkedések hatálya velük szemben fennáll. Más megítélés alá esnek az 5. cikk (2) bekezdésének megfelelő pénzeszközök vagy gazdasági erőforrások rendelkezésre bocsátása, és azok a szerződéses követelések, amik nem tartoznak a tulajdonjog körébe. Azokra legfeljebb mint vagyoni várományra alapíthatók kötelmi jogi igények. Ezért az ilyen követelések teljesítésének 5. cikk (2) bekezdése és 12. cikk szerinti tiltása járhat a pénzeszközöktől, szerződési igénytől (várományoktól) való eleséssel*”.⁴¹
35. A Felülvizsgálati Ítélet e ponton nyilvánvalóan alaptörvény-ellenes. A Kúria által hivatkozott EUB ítélet ugyanis rögzíti, hogy az embargó ellenére alkotmányos védelem illeti meg az alkotmányos tulajdonjog tárgyait, azaz a dologi jogi értelemben vett tulajdonjogon túl egyes jogokat és követeléseket, a Kúria pedig figyelmen kívül hagyja a polgári jogi és az alkotmányjogi tulajdonfogalom különbözőségét, úgy fogalmaz, hogy az embargó szabályok csak a dologi jogi értelemben vett tulajdonjogot védik, az alkotmányjogi értelemben vett tulajdon tárgyait nem. Ha a Kúria figyelemmel lett volna az általa követni kívánt ítéletben hivatkozott tulajdon fogalom tartalmára, akkor a Kúriának nem csupán azt kellett volna elismernie, hogy az embargó nem eredményezheti a polgári jogi tulajdonjog tárgyaitól való megfosztást, de azt is, hogy ugyanez a követelmény érvényesül a követelésekkel kapcsolatban is. A Kúria téves jogértelmezése azt eredményezte, hogy az Indítványozó tulajdonát elvonták, annak ellenére, hogy az EUB rögzítette, hogy ilyen hatása az embargó szabályoknak nem lehet.
36. Megjegyezzük, hogy az Alaptörvény 28. cikkére figyelemmel a Kúriának – a hivatkozott EUB gyakorlat hiányában is – kötelezettsége lett volna úgy értelmezni az embargós

³⁸ Kadi-ügy 284., 356-358. bek.

³⁹ 64/1993. (XII. 22.) AB határozat.

⁴⁰ Felülvizsgálati Ítélet 47. bek.

⁴¹ Felülvizsgálati Ítélet 46-47. bek.

szabályokat, hogy azok összhangban legyenek az alkotmányos jogokkal és értékkel. Jelen esetben az EUB gyakorlata is egyértelművé teszi, hogy van egy olyan értelmezési tartománya az embargó szabályoknak, amely biztosítani tudja, hogy az érintettek alkotmányos jogai ne sérüljenek.⁴²

37. A garancialánc eredetileg a [REDACTED] tal fizetett előleg [REDACTED] általi visszafizetését biztosította olyan módon, hogy a garancialánc végén lévő [REDACTED] az általa kifizetett garanciát a [REDACTED] tudta volna behajtani. A Felülvizsgálati Ítélet értelmében azonban a garancialánc megszakadt, kizárólag az Indítványozó vált fizetésre kötelezetté, így a [REDACTED] ényegében ingyenes szolgáltatáshoz jutott.⁴³ A Kúria alaptörvény-ellenes jogértelmezése ezért az Indítványozó tulajdonának elvonásához és a [REDACTED] gazdagodásához vezetett.

ELJÁRÁSI KÉRDÉSEK

Az Alkotmánybíróság hatásköre

38. Az Alkotmánybíróság hatásköre az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontján és az Abtv. 27. § bekezdésén alapul.

Határidő

39. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése kimondja, hogy az alkotmányjogi panaszt „a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül” lehet benyújtani. Tekintettel arra, hogy a támadott bírói döntés 2019. június 6-án került kézbesítésre, az indítvány benyújtására az Abtv. által meghatározott határidőn belül került sor.

Az Abtv. 27. § feltételei teljesülnek

40. Az Abtv. 27. § alapján akkor lehet az Alkotmánybírósághoz fordulni, ha
- (a) az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés
 - (b) sérti az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát, és
 - (c) az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
41. A Felülvizsgálati Ítélet érdemi,⁴⁴ eljárást befejező döntésnek minősül, amellyel szemben nincs jogorvoslati lehetőség.⁴⁵ Az alkotmánybírósági gyakorlat értelmében továbbá az alkotmánybírósági eljárásra okot adó jogvitában félként eljáró személy érintettnek minősül.⁴⁶ Jelen esetben az alkotmányjogi panasszal érintett eljárásban az Indítványozó félként járt el. A fenti formai feltételek tehát teljesülnek.

⁴² 15/2014. (V. 13.) AN határozat, 32-33. bek.

⁴³ Lásd jelen alkotmányjogi panasz 13. bekezdés.

⁴⁴ A polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény („Pp.”) 212. § (1) bekezdés.

⁴⁵ Pp. 233. és 233/A. §.

⁴⁶ 31/2013. (X. 28.) AB határozat, [18] bek.

Az alaptörvény-ellenesség érdemben befolyásolta a Felülvizsgálati Ítéletet

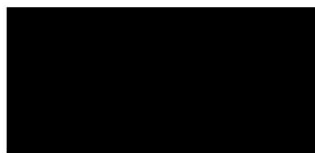
42. Az Abtv. 29. §-a alapján a közvetlen panasz befogadhatóságának további feltétele, hogy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességről vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésről legyen szó.
43. A jelen alkotmányjogi panasz tárgyát képező eljárásban a Kúria nem pusztán a garancia-jogviszonyokra vonatkozóan fogalmazott meg nyilvánvalóan és súlyosan téves megállapításokat, de az embargó szabályok téves értelmezése az Indítványozó alkotmányos jogát korlátozta.
44. Az az értelmezés, amely szerint az unió embargó rendelkezései megfosztják az ilyen intézkedések által érintett személyeket a szerződéses követeléseiktől, súlyosan alapjogsértő, és nincs összhangban sem az uniós jogot értelmező EUB gyakorlattal, mely szerint az embargó szabályok nem vonhatják el az érintettek tulajdonát, sem az Európai Bizottság véleményével, mely szerint az embargó nem érinti a garanciából fakadó igényeket, kizárólag azok teljesítését függeszti fel. Mivel a Felülvizsgálati Ítélet ebből az alapjogsértő jogértelmezésből kiindulva állapítja meg, hogy a [REDACTED] nek nem áll fenn fizetési kötelezettsége az Indítványozóval szemben, elmondható, hogy az alaptörvény-ellenesség érdemben befolyásolta a Felülvizsgálati Ítéletet.
45. Jelen esetben továbbá alapvető jelentőségű és az egyedi ügyön túlmutató alkotmányjogi kérdésről van szó. A Felülvizsgálati Ítélet ugyanis abban a kérdésben foglalt állást, hogy az uniós jog által bevezetett korlátozó intézkedések milyen mértékben avatkoznak be a gazdasági viszonyokba. Ha a tisztelt Alkotmánybíróság nem semmisítené meg a Felülvizsgálati Ítéletet, azzal szükségszerűen el kellene fogadnunk, hogy a Kúria jogértelmezése összhangban van az unió embargó szabályaival. Ez pedig azt jelentené, hogy olyan uniós szabályok válnának alkalmazandóvá Magyarországon, amelyek nincsenek összhangban az Alaptörvény rendelkezéseivel. A jelen panasz tehát lehetőséget biztosít az Alkotmánybíróságnak arra, hogy az Alaptörvénnyel összhangban lévő értelmezések körét meghatározva irányt mutasson a bíróságok és a gazdasági szereplők számára az embargó szabályok alkotmányos értelmezésével kapcsolatban.

EGYÉB

46. Az Indítványozó nem járul hozzá a személyes adatai nyilvánosságra hozatalához.

Budapest, 2019. augusztus 2.

Tisztelettel:

dr. Nagy András

ügyvéd

GÁRDOS
MOSONYI
TOMORI
ÜGYVÉDI IRODA

1056 Budapest, Váci utca 81.

Gárdos Mosonyi Tomori Ügyvédi Iroda
(1056 Budapest, Váci utca 81.)

Mellékletek:

A/1. Meghatalmazás

A/2. Kúria felülvizsgálati ítélete